

SZKOLENIE KOMENDANTÓW GMINNYCH ZOSP RP

Temat: 6 Powiatowe plany ratownicze.

Autor: Maciej Schroeder

UWAGA DLA WYKŁADOWCY!

Wykładowca na zajęciach powinien dysponować następującymi dokumentami:

- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Dz. U. Nr 81, poz. 351 z 1991 r. z póź. zm. – tekst jednolity www.straz.gov.pl.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej. Dz. U. Nr 88, poz. 400 z 1991 r. z póź. zm. – tekst jednolity www.straz.gov.pl.
- Ustawa Prawo ochrony środowiska Dz. u. 2001. nr 62, poz. 627. z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dz. U. Nr 111, poz. 1311 z 1999 r.
- Rozporządzenie MSWiA z dnia 14 września 1998 r. sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dz. U. 1998 nr 38 poz. 223.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać plany operacyjno – ratownicze. Dz. U. 2003. nr 131, poz. 1219.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania. Dz. U. nr 215 poz. 1818 z 2002r.; Dz. U. nr 210 poz. 2038 z 2003r.

Plan ratowniczy jest opracowywany na wypadek nieprzewidzianych okoliczności i nagłych wydarzeń. Celem planu jest przygotowanie sposobu działania w sytuacji, gdy ustalony sposób postępowania został nieoczekiwanie zakłócony i przestał odpowiadać niespodziewanie zmienionym warunkom. Najlepiej to widać w sytuacji kryzysowej.

Dla uniknięcia nieporozumień niezbędne jest wcześniejsze określenie procedur postępowania i umieszczenie ich w planie działań w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej.

Plany opisują kto, co i kiedy będzie robił, za pomocą jakich zasobów sił i środków i na jakiej podstawie prawnej - przed, w czasie i natychmiast po zdarzeniu kryzysowym.

Dzięki planowaniu można:

- zidentyfikować potencjalne problemy, które da się wyeliminować lub nawet całkowicie uniknąć,
- zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia innych problemów, poprawić całość systemu zarządzania w organizacji poprzez konieczność wypracowania odpowiednich procedur i założeń,
- usprawnić procesy decyzyjne w organizacji poprzez konieczność uczestnictwa wszystkich poziomów zarządzania,
- zjednoczyć starania by rozwiązać dany problem zanim wymknie się spod kontroli,

- wykorzystać gotowe rozwiązania z opracowanego planu, z chwilą wystąpienia sytuacji kryzysowej,
- zaoszczędzić czas potrzebny do komunikacji,
- uzyskać szybszą pomoc w przezwyciężeniu potencjalnego kryzysu, maksymalnie zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia nieporozumień i konfliktów,
- zmniejszyć obawy społeczne poprzez wykazanie, że organizacja panuje nad sytuacją,
- dostarczyć ustalonych sposobów identyfikacji i kontroli pogłosek oraz błędnych informacji podawanych przez media,
- zapewnić przemyślane strategie komunikacji i podstawy do badań i oceny na wypadek konieczności wprowadzenia zmian.

W celu przybliżenia problematyki ogólnej dotyczącej planowania i planów, poniżej zestawiono niektóre plany, których zadaniem jest zabezpieczyć życie, zdrowie, mienie i środowisko, z którymi komendant gminny może się zetknąć, uczestniczyć w ich opracowaniach lub być ich wykonawcą:

Planowanie obronne

Obowiązek planowania w ramach przygotowań obronnych państwa wynika z ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego. W ramach tego planowania wykonuje się m.in. plany operacyjne funkcjonowania gmin, które sporządzają wójtowie, burmistrzowie prezydenci miast w uzgodnieniu z wojewodą.

Planowanie ochrony dóbr kultury

Rozporządzenie Ministra Kultury w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych przewiduje m.in. opracowywanie planów ochrony zabytków na powyższe okoliczności oraz ich aktualizację. Gminny, powiatowy plan ochrony zabytków posiada część opisową i graficzną z danymi interesującymi ratowników i dowódców.

Plan Obrony Cywilnej

Obowiązek opracowania Planu Obrony Cywilnej wynika z ustawy o powszechnym obowiązku obrony oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województwa i gminy.

Wśród podrozdziałów takiego planu znajdziemy m.in. ocenę zagrożenia, plan ewakuacji ludności, plan zabezpieczenia działań logistycznych i plan działania w procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości obronnej.

Plan zabezpieczenia medycznych działań ratowniczych

Taki roczny plan tworzy się dla obszarów powiatu, województwa i kraju. Jest to obowiązek wynikający z ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie trybu tworzenia rocznych planów zabezpieczenia medycznych działań ratowniczych.

Plan reagowania kryzysowego

Opracowanie planu wynika z zapisu ustawy o stanie klęski żywiołowej oraz rozporządzenia RM w sprawie tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania.

Celem planów jest zapewnienie systemowego, skoordynowanego i efektywnego reagowania na zdarzenia, które powodują lub mogą spowodować stan kryzysu, poprzez kierowanie działaniem wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej oraz innych osób prawnych i fizycznych.

Plan ten na szczeblu gminnym powinien zapewniać wypełnianie następujących funkcji:

- bezpośredniej likwidacji skutków zdarzenia,
- zapewnienia wsparcia szczebla powiatowego,
- współdziałania z sąsiadami,
- szacowania i wyceny strat.

Częścią tego planu może być gminny plan operacyjny ochrony przed powodzią.

Plan operacyjno-ratowniczy zakładu o dużym ryzyku powstania awarii przemysłowej

Prowadzący zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku powstania awarii przemysłowej, sporządza program zapobiegania poważnym awariom, w którym przedstawia system zarządzania zakładem. Ponadto prowadzący zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku jest obowiązany opracować raport o bezpieczeństwie oraz wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

Rozróżnia się plany wewnętrzne i zewnętrzne. Komendant Wojewódzki PSP w oparciu o przedstawione informacje, opracowuje dla zakładu o dużym ryzyku zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy, dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem.

Podstawą prawną wykonywania planów ratowniczych jest ustawa o Państwowej Straży Pożarnej, w której zapisano, że do zadań komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej należy m.in. opracowywanie planów ratowniczych na obszarze powiatu.

Podobny obowiązek spoczywa na komendancie wojewódzkim w odniesieniu do województwa.

Aktem wykonawczym do ustawy o ochronie przeciwpożarowej jest rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, które to w czterech paragrafach i załączniku odnosi się do planów ratowniczych.

Opracowanie tych planów ratowniczych poprzedza się:

1) analizą zagrożeń występujących na danym obszarze, przy uwzględnieniu gęstości zaludnienia, warunków geograficzno-topograficznych, stanu infrastruktury oraz zagrożeń z obszarów sąsiadujących, w tym terenów objętych prawem górniczym, poligonów, wód przybrzeżnych oraz terenów państw ościennych,

Analiza ta jest podstawą ewentualnych korekt sieci podmiotów systemu na jego poszczególnych poziomach funkcjonowania oraz planowania i rozmieszczania sprzętu specjalistycznego. Na potrzeby prowadzenia analizy zagrożeń, stosuje się zasady gromadzenia i przekazywania danych z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych.

2) analizą zabezpieczenia operacyjnego podległego obszaru, określającą siły i środki niezbędne do ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska oraz ograniczenia, likwidacji lub usuwania potencjalnych zagrożeń, przy uwzględnieniu sił i środków własnych systemu oraz współdziałających z systemem na poszczególnych poziomach jego funkcjonowania.

Analizy wymienione powyżej poddaje się aktualizacji co najmniej raz w roku.

A ponad to:

- Plany sprawdza się w drodze ćwiczeń aplikacyjnych i praktycznych z udziałem podmiotów przewidzianych do udziału w akcji ratowniczej oraz poddaje się aktualizacji co najmniej raz w roku.

- Podmioty wchodzące w skład systemu na poszczególnych poziomach są obowiązane do przekazywania odpowiednio komendantowi powiatowemu (miejskiemu) i wojewódzkiemu niezbędnych informacji do sporządzenia oraz aktualizacji analizy i planów.

Komendant powiatowy (miejski) i wojewódzki uzgadnia plan z podmiotami przewidzianymi do udziału w akcji ratowniczej w części dotyczącej zakresu ich zadań.

Plany zatwierdzają, po zasięgnięciu opinii właściwych terenowo zespołów reagowania kryzysowego:

starosta - dla obszaru powiatu,

wojewoda - dla obszaru województwa.

Podstawowe elementy składowe planów określa załącznik nr 1 do cytowanego rozporządzenia, którego treść zawarto w załączniku nr 2 materiału drukowanego.

Zasady tworzenia planów ratowniczych – rola komendanta gminnego ZOSP RP

Roli komendanta gminnego Związku w procesie tworzenia planów ratowniczych nie sprecyzowano wprost w żadnym dostępnym autorowi dokumencie. Wynika ona zatem z szeregu – wcześniej omawianych – zapisów zawartych w ustawach i rozporządzeniach.

Przypomnijmy, że:

1. Niezbędne siły i środki z terenu gminy, do ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska znajdują się w planie ratowniczym opracowanym przez: właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) PSP, dla obszaru powiatu i miasta na prawach powiatu oraz Komendanta Wojewódzkiego PSP dla obszaru województwa.

2. Siły i środki, o których mowa powyżej muszą znajdować się w bazie sił i środków funkcjonującej na poziomie gminy, powiatu i województwa, odpowiednio w gminnych centrach reagowania lub powiatowych i wojewódzkich centrach zarządzania kryzysowego.

3. Do aktualizacji bazy, o której mowa powyżej obowiązane są właściwe terenowo gminy i właściwe komendy Powiatowe (miejskie PSP).

4. Jedną z podstawowych jednostek ochrony przeciwpożarowej jest OSP. Jednostka ta działa na terenie gminy, działania ratownicze prowadzi na terenie gminy, gmina jest zobowiązana do ponoszenia kosztów zapewnienia gotowości bojowej, a członkami jej są mieszkańcy gminy, ratujący lub dbający o dobytek swój i innych. Nawet w czasie klęski żywiołowej organy władzy publicznej działają w dotychczasowych strukturach organizacyjnych i w ramach przysługujących im kompetencji.

5. Komendant gminny działa w imieniu zarządu gminnego Związku OSP RP w zakresie postanowień statutu Związku, który zakłada działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

6. Podstawową funkcją komendanta gminnego jest m.in. koordynacja przedsięwzięć dotyczących przygotowania ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczych i uczestniczenia w tych działaniach. Komendant gminny jest dowódcą jednostek operacyjno-technicznych ochotniczych straży pożarnych (JOT OSP) z terenu gminy. Dowodzi tymi jednostkami przez ich naczelników.

7. Komendant gminny ZOSP RP realizuje też zadania wynikające ze współdziałania z komendą powiatową PSP, w tym realizuje takie zadania jak:

- współdziałanie w zakresie planowania oraz przeprowadzania wspólnych inspekcji gotowości bojowej, przeglądów technicznych, zawodów, ćwiczeń,
- przygotowanie i aktualizacja danych dotyczących sił i środków JOT OSP z terenu gminy na potrzeby powiatowego planu ratowniczego.

8. Komendant Gminny może współdziałać, z upoważnienia zarządu oddziału gminnego ZOSP RP, z właściwymi organami gminy w zakresie:

- współpracy z gminnym zespołem reagowania w rozpoznawaniu zagrożeń występujących na terenie gminy i uczestniczenie w opracowywaniu niezbędnych dokumentów dotyczących działań oraz prac tego zespołu,

- określania potencjału ratowniczego JOT OSP z terenu gminy, przewidzianego do ewentualnych działań ratowniczych,
- tworzenia systemu łączności i alarmowania, informowania ludności oraz funkcjonowania gminnego centrum reagowania,
- nadzoru nad zapewnieniem i utrzymaniem gotowości JOT OSP,
- organizowania przeglądów ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy,
- przeprowadzania badań lekarskich oraz ubezpieczenia członków OSP i dopilnowania wypłacania świadczeń odszkodowawczych,
- uczestniczenia w przeglądach strażnic i wyposażenia OSP,
- ewidencjonowania mienia gminy będącego w użytkowaniu OSP oraz przeprowadzania jego inwentaryzacji,
- określania potrzeb finansowych OSP z terenu gminy i zgłaszania ich do projektu budżetu gminy.

Z powyższego wynikają duże możliwości komendanta gminnego, a zważywszy na rzecz oczywistą, że komendant powiatowy (miejski), wykonuje swoje zadania na terenie gminy i powiatu, a nie odwrotnie, że to gmina jest na terenie działania komendy powiatowej PSP.

Podmiotem zawsze będzie gmina lub właściciel terenu - w czasie akcji ratowniczych relacje te nie ulegają zmianie, więc i plany, pomimo iż powstają na szczeblu powiatowym, czy wojewódzkim dotyczą gminy lub właściciela obiektu lub terenu, a także siły i środki uczestniczące w likwidacji skutków zdarzenia są środkami z poziomu gminy.

Można przyjąć, że to komendant gminny jest również odpowiedzialny za aktualizację planu ratowniczego swojej gminy.

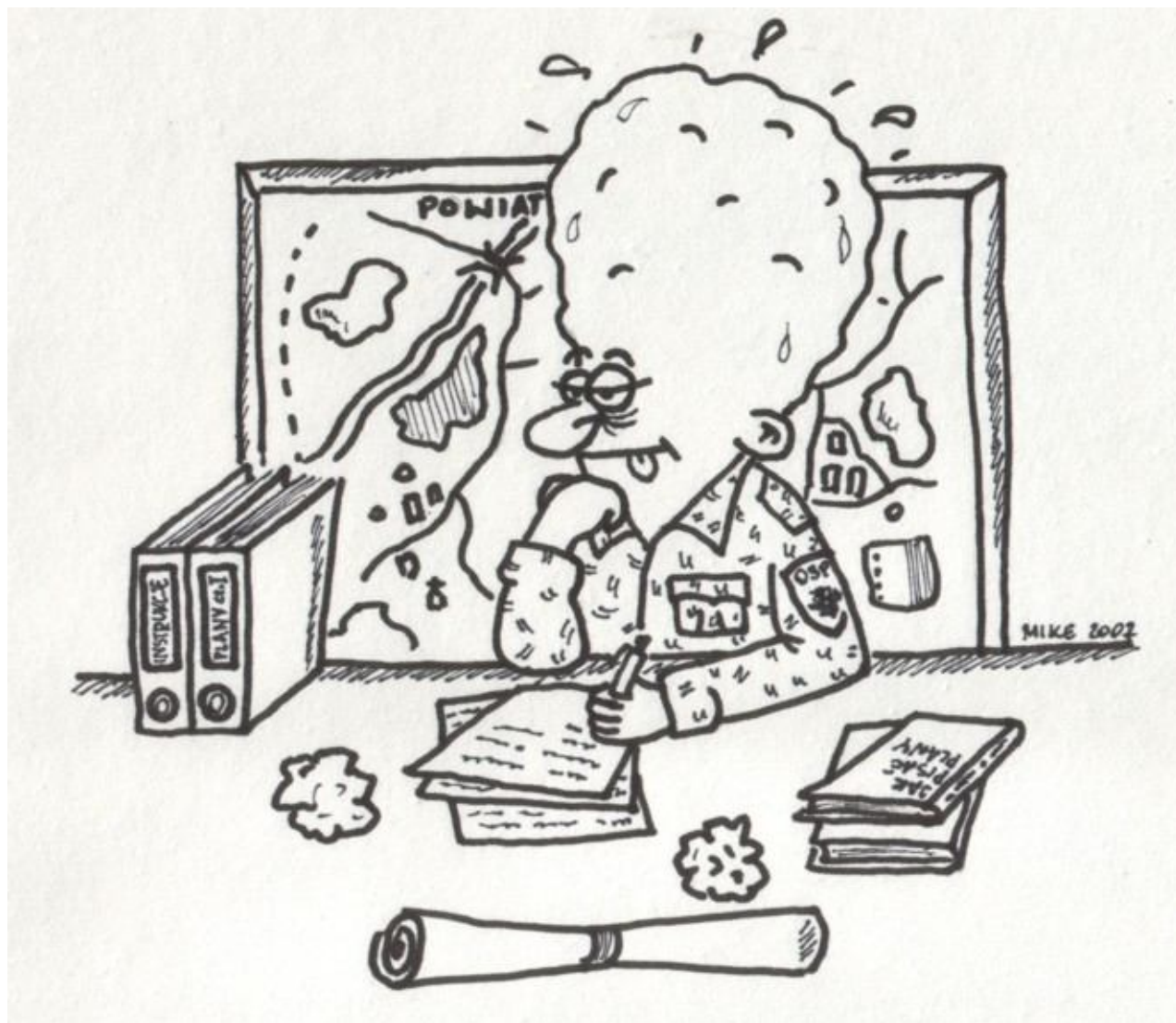

Literatura:

- Kosowski B. Programowanie działań na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowych. Poradnik praktyczny. SA PSP Kraków, 2006,
- Vademecum ochrony przeciwpożarowej w powiecie i gminie. Oficyna poligraficzna APLA SP.J. Kielc, 2004.
- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy. Ochrona przeciwpożarowa. Zbiór przepisów. Firex, Warszawa, 2000.
- Zespoły reagowania kryzysowego. Ochrona przeciwpożarowa. Zbiór przepisów. Firex, Warszawa, 2004.

Wykorzystano:

- ustawy i rozporządzenia wymienione w podręczniku,
- karykatura: Michał Czerwiński,
- zdjęcia: archiwum KW PSP Poznań, Gdańsk.

Dziękuję za uwagę!